

Ministranci ołtarza, zwykle w liczbie dwu posługują do chleba, wody i wina. Przygotowują ołtarz i święte naczynia. W tej części pełnią obowiązki akolity. Do ich zadań nie należy natomiast przenoszenie konsekrowanej hostii ani nawet puszek z częstkami Świętych Postaci, ani puryfikowanie kielicha i pateny. Mogą natomiast asystować akolicie, diakonowi czy prezbiterowi przy tych czynnościach podając wino, wodę, rozkładając korporał.

KRÓTKI SŁOWNIK – NACZYNIA I BIELIZNA LITURGICZNA

Kielich – naczynie liturgiczne na wino eucharystyczne, wykonane ze szlachetnego materiału, winien być traktowany z szacunkiem, przenoszony osobno (nie np. w jednej ręce kielich, w drugiej ampułki);

Patena – naczynie do położenia konsekrowanej hostii;

Puszka – naczynie liturgiczne przeznaczone do przechowywania konsekrowanych hostii, ma kształt pucharu z przykrywką;

Ampułki – naczynia na wodę i wino, mogą być niesione w procesji z darami;

Dzbanek do lavabo – osobne naczynie na wodę, przeznaczoną do obmycia rąk kapłana, zwykle większy niż ampułka, jest na kredensie;

Waskulum – małe naczynie z wodą do obmycia rąk;

Korporał – kwadrat z poświęconego płótna, na którym prezbiter i diakon stawia kielich i patenę;

Palka – kwadratowy kawałek usztywnionego materiału kładziony na kielich, gdy istnieje niezbezpieczeństwo, że coś do niego może wpaść, np. mucha;

Puryfikaterz – rodzaj bielizny liturgicznej służący do oczyszczenia kielicha i pateny (zawsze powinien być czysty);

Welon – przykrycie na kielich w kolorze dnia albo kolorze białym (nie jest obowiązkowy);

Ręczniczek do lavabo – składany w harmonijkę kawałek płótna do obmycia rąk kapłana w czasie lavabo.

PRZYGOTOWANIE DALSZE

1) duchowe

Liturgia jest źródłem i szczytem życia chrześcijańskiego. Posługa liturgiczna nie ogranicza się tylko do czynności spełnionej w liturgii, lecz jest także służbą, diakonią we wspólnocie. Wskazane jest za-

angażowanie osób pełniących funkcję ministrantów ołtarza w inne dzieło apostołskie w rodzinie, parafii.

2) teologiczne

Ministrant ołtarza powinien czytać i znać Pismo Święte, znać liturgię. Umiejętności te mogą być nabyte w czasie formacji ministranckiej bądź całorocznej, bądź w formie rekolekcji, kursów, zgodnie z miejscowym zwyczajem.

3) wspólnotowe

Przygotowanie do wykonania funkcji ministrantów ołtarza może dokonać się we wspólnocie, np. w czasie spotkań formacyjnych poświęconych rozważaniu tematu liturgii, tzw. kręgów liturgicznych.

PRZYGOTOWANIE BLIŻSZE

1) Podczas prób przed liturgią należy zwrócić uwagę na:

a) czy będzie odbywała się procesja z darami, jeśli tak to jakie będą niesione dary i gdzie należy je umieścić po przyniesieniu;

b) sposób podchodzenia i odchodzenia do ołtarza w celu wykonywania posługi;

c) strój posługujących; może być dwójakiego rodzaju:

- alba (gdy jej krój tego wymaga to także humerał i pasek)

- komża, sutanka, kołnier – zależnie od miejscowego zwyczaju.

2) Uzgodnienia z innymi uczestnikami celebracji

Każdą akcję liturgiczną należy dobrze przygotować ze współdziałaniem wszystkich zainteresowanych.

a) zależnie od rodzaju celebracji i lokalnych zwyczajów **główny celebrans, ceremoniarz, zakrystian** wskazuje ilu będzie koncelebransów, od tego zależy ilość hostii;

b) z **diakonem, akolitą** (jeśli będą obecni na liturgii) należy uzgodnić sposób współpracy, np. czy puryfikacja będzie na kredensie czy przy ołtarzu;

c) z **pełniącymi posługę darów** – jakie dary będą niesione w procesji, gdzie je potem umieścić;

d) z **ceremoniarzem** – ustawienie w procesji wejścia i podczas wyjścia, sposób oddania czci ołtarzowi, zajmowanie miejsc w prezbiterium;

e) z **ministrantem księgi** sposób przygotowania ołtarza podczas procesji z darami i podczas Komunii.

PRZYGOTOWANIE BEZPOŚREDNIE

Tuż przed celebracją należy pamiętać o tym, że:

1) posługujący przychodzą do zakrystii w zależności od rodzaju celebracji na co najmniej 15 min (w dni powszednie) – 30 min (w święta i uroczystości) przed liturgią, by dokonać ostatnich uzgodnień i przygotowań;

2) na kredensie należy przygotować kielich z puryfikaterzem i palką;

3) jeśli odbywa się procesja z darami na stoliku na dary (albo na kredensie, gdy nie ma procesji) umieszcza się ampułki z winem i wodą, patena z hostiami dla celebrujących kapłanów, puszki z komunikantami dla wiernych;

4) istotnym elementem przygotowania jest wspólna modlitwa zespołu służby liturgicznej i chwila skupienia w ciszy.

PODSTAWOWE ZASADY POSŁUGI

Ministranci ołtarza:

1) Przed Mszą św. współpracując z zakrystianem:

- przygotowują kielich z puryfikaterzem, palką, pateną z hostią (w przypadku koncelebry potrzeba 2x mniej hostii niż kapłanów + 1 jeśli jest nieparzysta liczba kapłanów), welonem w kolorze dnia albo białym;

- przygotowują ampułki z winem i wodą, tackę do lavabo i ręczniczek;

- przygotowują puszki z komunikantami (w razie potrzeby);

- pomagają pełniącym posługę darów ustawić stół z darami przykryty białym obrusem i przedmioty na nim.

2) Po modlitwie wiernych i komentarzu przed procesją z darami, nigdy w trakcie modlitwy powszechnej, przynoszą do ołtarza:

- korporał – umieszcza się go na środku ołtarza);

- kielich przykryty palką (welon zdejmują na kredensie) – stawia się go po prawej stronie korporału, bliżej ludu;

- puryfikaterz – kładzie się go po prawej stronie korporału, bliżej miejsca, w którym będzie stał główny celebrans;

- patenę z chlebem i puszki (jeśli nie robi tego służba darów) – podaje się je głównemu celebransowi, koncelebransowi albo diakonowi;

3) Korporał rozkłada akolita albo diakon – dopiero w przypadku ich braku ministrant ołtarza (sposób jest taki, że najpierw rozkłada się w lewo, potem w prawo, następnie w górę i w dół; jeśli jest wyhaftowany krzyżyk, to po rozłożeniu powinien być na dole);

4) Pomagają kapłanowi odebrać dary (wraz z diakonem) stojąc po prawej stronie głównego celebransa – jest to strona darów, chodzi o to, by niepo-

trzeba nie przechodzić na drugą stronę prezbiterium. Patenę z hostiami na ołtarz znosi prezbiter albo diakon, jeśli otrzyma ją któryś z ministrantów to nie kładzie jej na ołtarzu, ale czeka na głównego celebransa i jemu ją podaje;

5) Jeden z ministrantów podchodzi do kapłana z ampułkami z winem i wodą w trakcie modlitwy kapłana: *Błogosławiony jesteś, Panie, Boże wszechświata....* Ampułki trzyma zwrócone uszkiem do celebransa. Bliżej ołtarza trzyma wino. Po odebraniu ampułki z wodą od kapłana czyni skłon głową i odchodzi;

6) Podchodzą z wodą, tacką (pierwszy ministrant) i ręcznikiem (drugi ministrant) po okadzeniu ołtarza (jeśli jest przewidziane) albo w trakcie modlitwy: *Przyjmij nas, Panie.* Po zakończeniu posługi czynią wspólnie skłon głową, odwracają się do środka i odchodzą;

7) Jeśli jest to wskazane, przygotowują ołtarz do komunii koncelebransów umieszczając na ołtarzu dodatkowe puryfikaterze i waskula;

8) Ustawienie w czasie komunikowania: trzymając pateny stoją po prawej stronie komunikującego, pateny trzymają równo, nie dotykając ubrania wierznych przystępujących do Komunii św. Gdy komunikujących jest więcej do paten posługuje więcej ministrantów;

9) Po oczyszczeniu paten, które powinno odbywać się z zasady przy ołtarzu nad kielichem z szacunku dla Ciała Pańskiego i dla niepomnażania ilości partykuł, kładą je na kredensie;

10) Jeden z ministrantów podchodzi do puryfikującego z wodą i winem, nalewa jedno lub drugie w zależności od tego, na co kapłan (diakon, akolita) wskaże. Znakiem, że jest już dość jest zazwyczaj lekkie uniesienie kielicha przez puryfikującego. Ministrant odchodząc czyni skłon głową, czeka aż skończy się puryfikacja i – jeśli nie zrobi tego kapłan – ubiera kielich. Zawsze musi zanieść kielich i oczyszczone puszki na kredens. Na kredensie nakrywa kielich welonem;

11) Po liturgii przynoszą kielich, ampułki i oczyszczone puszki do zakrystii. Naczynia liturgiczne przed ich oczyszczeniem przenosi akolita, diakon albo prezbiter.

POMOCNE MATERIAŁY

Dokumenty liturgiczne

a) *Konstytucja o Świętej Liturgii* z 4 grudnia 1963 r., nr 29, 31, 55, 56.

b) Instrukcja Kongregacji Kultu Bożego z 15 maja 1969 r., *Actio pastoralis*, dotycząca odprawiania Mszy Świętej dla grup specjalnych, nr 10d, 11c.

c) Trzecia instrukcja wykonawcza do Konstytucji o Świętej Liturgii Soboru Watykańskiego II, *Liturgicae instaurationes*, z 5 września 1970 r., nr 5, 6, 7, 8.

d) *Dyrektorium Kongregacji Kultu Bożego o Mszach Świętych z udziałem dzieci* z 1 listopada 1973 r., nr 22, 29.

e) Instrukcja Świętej Kongregacji Obrzędów *Eucharisticum Mysterium* z 25 maja 1967 r. nr 31, 32, 34.

f) *Ogólne wprowadzenie do Mszału Rzymskiego*, 20-02, nr 72-73, 76, 118c, 120, 139, 145, 150, 163, 178, 183, 278-280, 306, 321.

c) *Wskazania Episkopatu Polski po ogłoszeniu nowego wydania Ogólnego wprowadzenia do Mszału Rzymskiego* przyjęte na 331. Zebraniu Plenarnym Konferencji Episkopatu Polski z dnia 9 marca 2005 r., nr 27-29, 41.

Opracowania

1) Opracowania z liturgiki i słowniki, np.:

- Berger E., *Mały słownik liturgiczny*, W drodze, Poznań 1990.
- Nadolski B., *Liturgika*, 1989-1992, 4 tomy.
- Niedźwiedzki E., *Mały słownik liturgiczny*, Toruńskie Wydawnictwo Diecezjalne, Toruń 2003.

2) Podręczniki formacyjne i opracowania dla ministrantów:

- Duszpasterstwo Służby Liturgicznej, *Ministrant ołtarza. Piąty rok formacji Zespołów Służby Liturgicznej*, część II, praca w ciągu roku, Kraków 1986.
- Duszpasterstwo Służby Liturgicznej, *Notatnik ministranta ołtarza*, Kraków 1986.

- *Katechizm służby liturgicznej*, wydanie 2, Światło-Życie, Lublin 1995.

- Szczepaniec S. (red.), *Ceremoniał posług liturgicznych*, Kraków 1987.

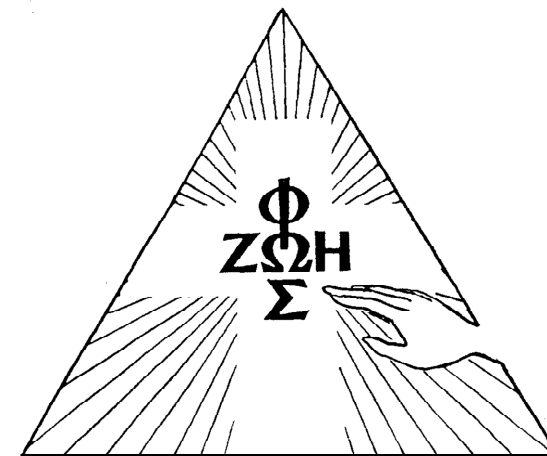
3) Czasopismo „KNC” (Króluj nam Chryste).

Dokumenty liturgiczne w internecie

<http://www.kkbids.episkopat.pl/>

Krótkie pomoce liturgiczne

EUCHARYSTIA

MINISTRANT OŁTARZA

PRZYGOTOWANIE

SPOSÓB WYKONYWANIA POSŁUGI

Opr. Wojciech Kosmowski

członek Centralnej Diakonii Liturgicznej
Ruchu Światło-Życie

kosmowsk@mp.pl

Uroczystość Najśw. Ciała i Krwi Pańskiej
AD 2007